

Het Journaal Op Een Andere Toer 86

J86 - Wie praat er het meest – en waarom dat ertoe doet

Inleiding Het is een populair idee: mannen zijn stil en stoïcijns, vrouwen praten graag en veel. Maar zulke verklaringen zijn eerder cultureel beladen stereotypen dan empirische inzichten. Wie daadwerkelijk wil begrijpen wie er spreekt, waarom, en met welk effect, moet verder kijken dan geslacht alleen. Gesprekspatronen worden bepaald door thema, groepssamenstelling en spraakverdeling — niet door aangeboren ‘empathie’ of ‘stoïcisme’.

Spraak is macht Wie spreekt, stuurt het gesprek. Die bepaalt het onderwerp, de toon, de duur en de reikwijdte. In elke setting, of het nu een vergadering is, een schoolplein of een familie-etentje, geldt: wie de meeste woorden gebruikt, bepaalt de richting. Die eenvoudige wiskundige realiteit is vaak onderbelicht in discussies over gender en communicatie. Vrouwen praten, zo heet het dan, ‘meer’ omdat ze empathischer zouden zijn. Maar feitelijk spreken ze meer in specifieke situaties waarin hun manier van communiceren dominant is: relationeel, affectief, afstemmend.

Groepssamenstelling en onderwerpkeuze Onderzoek naar gesprekspatronen laat zien dat vrouwen in homogene groepen vaker kiezen voor gedeelde beurtwisseling, meer bevestigende responsen geven, en subtieler afstemmen op elkaars emoties. In gemengde groepen verandert dit patroon. Zodra het gesprek een abstract, informatief of statusgevoelig karakter krijgt, nemen mannen het woord vaker en dominanter. Maar zodra het gesprek verschuift naar relationele, emotionele of sociale thema’s, trekken veel mannen zich terug, en wordt het vrouwelijke gespreksregister overheersend.

Spreektijd is zelden neutraal Wat zelden benoemd wordt: spreektijd is niet alleen expressie, het is ook een vorm van controle. In deliberatieve settings — commissies, panels, klaslokalen, media — geldt: wie meer spreekt, krijgt meer invloed. Dat vrouwen in sommige contexten het gesprek domineren, wordt vaak niet herkend als machtsuitoefening, terwijl het dat wél is. We erkennen de autoriteit van mannen als ze het hoogste woord voeren, maar reduceren de spraakdominantie van vrouwen vaak tot ‘sociaal gedrag’. Een vorm van onzichtbare dominantie dus.

Een kwestie van positionering, niet van aard Als mannen zich terugtrekken in gesprekken over gevoelens, betekent dat niet dat ze emotioneel onmachtig zijn. Het betekent dat hun positionering in het gesprek hen tot toehoorders maakt, niet tot sprekers.

Wie bepaalt de setting, kiest het onderwerp, beheerst de codes, krijgt vanzelf het woord. Geslacht is daarin een factor, maar geen verklarend principe. De mythe van

de 'stille man' valt in duigen zodra je hem plaatst in zijn comfortzone: een debat, een vakinhoudelijk overleg, een competitief gesprek.

Slot: de ironie van de oproep Er is een groeiende roep dat mannen 'meer moeten leren praten over gevoelens'. Maar wie zich afvraagt waarom ze dat vaak niet doen, moet ook kijken naar de ruimtelijke metafoor: **waar** is die ruimte? En wie beheerst haar al? In gesprekken geldt immers, net als in de natuurkunde: twee lichamen kunnen niet dezelfde ruimte innemen.

Zie voor een satirische reflectie hierop mijn column: *De Wet van Archimedes geldt ook voor gesprekken*.

siegmund1949

als je mijn column waardeert, overweeg een **donatie** voor een **GOED DOEL**

<https://ko-fi.com/siegmund1949>